

En silvertärna som ringmärktes på Valsörarna 1989 sågs fortfarande vid liv nästan 29 år senare i maj 2018 i Holmsund. På bilden en silvertärna som häckade på vågbrytaren vid gästhamnen på Valsörarna 2016. Foto: Christer Hangelin.

Valsörarnas biologiska station – verksamhetsberättelse för år 2018

NICLAS FRITZÉN & JAN HÄGG

Året 2018 utgjorde Valsörarnas biologiska stations 53:e verksamhetsår. Verksamheten inleddes redan den 27 februari och stationen stängdes för vintern den 24 oktober. Totala antalet bemanningsdagar var 144 fördelat på drygt 40 personer. Som stationschef fungerade Niclas Fritzén och till Valsörskommittén hörde ytterligare Jan Hägg, Tuija Warén, Gunnar Stara och Ralf Wistbacka. Kommittén fungerade på ideell basis medan stationschefen avlönades på deltid motsvarande två månadsverken. För båttransporterna anlätades lokala skeppare men även i samband med Forststyrelsens besök kunde stationens bemanning få skjuts. Verksamheten finansierades genom bidrag av Svensk-Österbottniska Samfundet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra

Österbotten och BirdLife Finland. Stationschefskapet finansierades av Harry Schaumans stiftelse. Biologiska stationen framför ett varmt tack till alla finansiärer, till dem som utfört den vetenskapliga verksamheten samt till talkoarbetare och andra medarbetare.

Fågelstationsverksamheten

Stationen fungerar även som officiell fågelstation. Till fågelstationsverksamheten räknas traditionellt flyttfågel- och annan fågelobservationsverksamhet, ringmärkning men även den regelbundet återkommande karteringen av häckande skärgårdsfåglar. En utförligare rapport över fågelstationsverksamheten exklusive skärgårdsfågelkarteringen har författats av Jan Hägg (Valassaarten lintuasema – Miehitys ja havainnot 2018, endast på finska) och finns att nedladdas via OA:s internet-sida (www.oa.fi/om_oss/rapporter). Med avseende på fågelobservationer och uppföljning av fågelflyttning var 2018 ett lite sämre år, delvis beroende på issituationen, vilken gjorde att man inte kom ut till Valsörarna med båt förrän i början av maj. Detta kompenseras dock med skärgårdsfågelprojekten på våren och sommaren. På våren låg fokus på flyttfågeluppföljning och på hösten på pärluggleringmärkning. För fågelstationens del var bemanningsdagarna (räknas utgående ifrån ifyllda stationsblanketter) endast 54, d.v.s. markant färre än föregående år (86) och i själva verket det lägsta på den drygt 40-åriga granskningsperioden. De personer som innehade flest bemanningsdagar gällande observations- eller ringmärkningsverksamhet var Tuija Warén (19 st.), Christer Hangelin (18 st.) och Jan Hägg (10 st.). Fågelstationen bemannades av ca 15 personer under året, av vilka fyra enbart i skärgårdsfågelkarteringssammanhang. Totalt observerades 160 fågelarter under året, vilket klart underskrider långtidsmedeltalet på 174. Antalet ringmärkta fåglar uppgick till 1439 (1283) fördelat på 23 (41) olika arter (fjolårets siffror inom parentes). De fem arter som det ringmärktes flest individer av var gråsiska (948), talgoxe (138), blåmes (96), pärluggla (79) och svartmes (71).

Gällande återfynd av på Valsörarna ringmärkta fåglar och kontroller på Valsörarna av tidigare ringmärkta fåglar är det absolut intressantaste återfyndet den silvertärna som ringmärktes av Tapani Missonen som unge på Valsörarna 22.7.1989. Förra våren 28.5.2018, nästan 29 år senare, återsågs den levande i Holmsund på svenska sidan, bara drygt 40 km från den plats där den ringmärktes. Enligt listan över åldersrekord för fåglar ringmärkta i Finland är

detta den näst äldsta (räknat från ringmärkningsdatum till återfynd) av silvertärnor som ringmärkts i Finland, dock endast 17 dagar ifrån rekordet, som även den ringmärktes som unge 1989 och återsågs 2018. För övriga återfynd se tabell 1.

Tabell 1. Kontroll- och fynddata över fåglar som fångats på Valsörarna och som kommit stationen till kännedom 2018. Arterna i systematisk ordning och kronologiskt enligt ringmärkningsdatum. Förkortningar: kv=kalenderår, fl=ospecificerat vuxen, pp=bounce, Vals=Valsörarna, NO=Norge, SE=Sverige, Vb=Västerbotten. Kråkan märkt med * har observerats i Danmark även alla år under perioden 2013–2016.

Art	Ringm.dat.	Ålder	Ringm.ort (ringmärkare)	Fynddag	Fyndplats (ringmärkare)	Avstånd
Silvertärna	22.7.1989	1kv	Vals (T. Missonen)	28.5.2018	Holmsund, Lövbådan, Vb, SE	41 km
Pärluggla	7.9.2013	1kv	Karleby (S. Vikström)	5.10.2018	Vals (J. Hägg)	114 km
Pärluggla	1.10.2013	+2kv	Vals (P. Peura)	7.5.2018	Libelits (T. Nurmi)	416 km
Pärluggla	13.10.2014	2kv	Vals (T. Warén)	18.9.2018	Karleby (S. Vikström)	114 km
Pärluggla	5.9.2015	fl	Kuusamo (P. Rännänen)	17.9.2016	Vals (T. Osala)	486 km
Pärluggla	28.9.2017	1kv	Vals (P. Peura)	25.10.2017	Sangvik, Vest-Agder, NO	931 km
Pärluggla	29.9.2017	1kv	Vals (T. Osala)	20.5.2018	Kannus (S. Vikström)	148 km
Pärluggla	16.4.2018	+2kv	Laihela (J. Kannonlahti)	29.9.2018	Vals (P. Peura)	74 km
Pärluggla	1.6.2018	pp	Jurva (K. Palo)	28.9.2018	Vals (P. Peura)	86 km
Pärluggla	6.6.2018	pp	Kannus (S. Vikström)	28.9.2018	Vals (T. Osala)	154 km
Pärluggla	7.6.2018	pp	Gran, Oppland, NO	3.10.2018	Vals (J. Hägg)	637 km
Pärluggla	15.6.2018	pp	Karleby (S. Vikström)	5.10.2018	Vals (J. Hägg)	114 km
Pärluggla	10.9.2018	2kv	Karleby (S. Vikström)	9.10.2018	Vals (T. Warén)	114 km
Pärluggla	13.9.2018	2kv	Karleby (S. Vikström)	2.10.2018	Vals (J. Hägg)	114 km
Pärluggla	14.9.2018	1kv	Karleby (S. Vikström)	1.10.2018	Vals (J. Hägg)	114 km
Pärluggla	18.9.2018	2kv	Siikajoki, Tauvo (J. Heino)	29.9.2018	Vals (P. Peura)	231 km
Pärluggla	29.9.2018	1kv	Vals (P. Peura)	2.10.2018	Obbola, Kalvsjön, Vb, SE	49 km
Pärluggla	29.9.2018	1kv	Karleby (S. Vikström)	5.10.2018	Vals (J. Hägg)	114 km
Pärluggla	29.9.2018	1kv	Vals (P. Peura)	8.10.2018	Jelkkjeldkjølen, Hedland, NO	521 km
Svartmes	4.10.2018	1kv	Vals (I. Kreivi)	9.10.2018	Holmön, St. Fjäderägg, Vb, SE	45 km
Blåmes	17.10.2016	1kv	Vals (H. Eriksson)	1.10.2018	Vals (I. Kreivi)	0 km
Blåmes	4.10.2018	1kv	Vals (I. Kreivi)	9.10.2018	Holmön, St. Fjäderägg, Vb, SE	45 km
Blåmes	4.10.2018	1kv	Vals (I. Kreivi)	10.10.2018	Holmön, St. Fjäderägg, Vb, SE	45 km
Talgoxe	18.10.2016	1kv	Vals (H. Eriksson)	20.10.2018	Degernäs, T-vägen, Vb, SE	58 km
Talgoxe	1.10.2018	+1kv	Vals (I. Kreivi)	4.10.2018	Holmön, St. Fjäderägg, Vb, SE	45 km
Kråka*	14.6.2013	pp	Vals (J. Kannonlahti)	8.2.2018	Nordjylland, DK	851 km
Kråka	11.6.2017	pp	Vals (J. Kannonlahti)	3.1.2018	Morup, Halland, SE	859 km
Gråsiska	30.9.2018	1kv	Vals (I. Kreivi)	6.10.2018	Holmön, St. Fjäderägg, Vb, SE	45 km
Gråsiska	30.9.2018	1kv	Vals (I. Kreivi)	30.11.2018	Åbo (P. Suorsa)	327 km

Våren

På våren var stationen bemannad kontinuerligt från 4.5–26.5, d.v.s. endast i 23 dagar. Flyttfågelobservation utfördes under hela perioden. Den tidigt flyttande fjällvråkens huvudflyttningsperiod hade redan passerat då bemanningen påbörjades, och därför var fjällvråksobservationerna närapå obefintliga. Av samma orsak förblev tranobservationerna få. Gällande de arktiska flyttarna täckte observationsperioden flyttningens viktigaste del, och därför observerades lommar, svärtor och sjöorrar i samma omfattning som föregående år. Totalt noterades 2264 flyttande lommar och fler än 40000 svärtor och sjöorrar (majoriteten sjöorrar), endera flyttande eller kretsande. Under den korta vårperioden sågs få rariteter, men några nämnvärda är en flyttande tretåig mås (10.5), mindre flugsnappare (12–13.5) som sjöng vid fyren, näktergal vid By-sund (16.5), en flyttande sillgrissla (17.5) och två islommar i vinterdräkt i slutet av maj (23.5).

Sommaren

Den traditionella skärgårdsfågelinventeringen inleddes den tredje veckan i maj och under första halvan av juni räknades därtill svärtpar samtidigt som ejderns kläckningsframgång på skären och sjöfåglarnas häckning i holkar granskades. Den andra delen av skärgårdsfågelinventeringen inleddes i mitten av juni med en separat inventering av alkfåglar i skiftet juni/juli (se separata stycken nedan). Under sommaren förekom ingen annan fågelstationsbemanning förutom enstaka dagar. Av denna anledning noterades i praktiken inga nattsångare eller andra intressanta sommararter. Noteras kan dock en lundsångare som hördes sjunga nära stationen under talkoveckoslutet 21–22.7.

Hösten

Höstperiodens fågelstationsbemanning pågick under ungefär fem veckor 15.9–19.10 och hade tyngdpunkt på pärluggleringmärkning de fyra första veckorna. Traditionell stationsringmärkning utfördes under en vecka (29.9–6.10). Bemanningdagarna, d.v.s. ifyllda stationsblanketter, under höstperioden var 29, betydligt färre än föregående år. Noteras bör att i beskrivningen av fågelstationsverksamheten och tolkningen av resultaten fungerar som en viktig enhet ifyllda stationsblanketter, och nu saknades dessa för sex dagar i början av perioden.

Temaringmärkningen av pärlugglor pågick oavbrutet under nästan en månad och uppfyllde således i princip målsättningen som är en månads oavbruten ringmärkning från 15.9 till 15.10, den period under vilken ca 90 % av de vandrande pärlugglorna brukar förekomma. De sämre väderförhållandena och den lite kortare fångstperioden jämfört med föregående år inverkade dock på fångstresultatet. Totalt ringmärktes 79 pärluggleindivider (164 ind. år 2017). Ytterligare gjordes kontroller av 12 pärlugglor som ringmärkts tidigare år på Valsörarna eller på annan ort, vilket var en anmärkningsvärt stor andel (13,2 %) av de totalt 91 infångade.

Av övriga invasionsfåglar uppträdde de flesta mesar rikligare än föregående år. Blåmesar, talgoxar och talltitor hade en förhållandevis livlig invasion. Också svartmes och stjärtmes rörde sig om än något sparsammare än de tidigare nämnda arterna. Kungsfåglar förekom i små mängder under hela hösten, men invasionen var ganska obetydlig och svagare än föregående år. Lappmesarna överraskade dock med sin förekomst, eftersom arten är mycket ovanlig på Valsörarna. Tack vare en ovanligt stor invasion i Finland observerades ca sex lappmesindivider på Valsörarna under tre dagar i oktober.

Höstens andra överraskare var nötskrikan, vars livliga vandring denna gång sträckte sig ända ut till Valsörarna. Under den bästa dagen 2.10 togs ett

Ralf Wistbacka
och Martti Hario
landstiger på
Båtslagbådan under
skärgårdsfågel-
inventeringens första
förmiddag 17.5.
Foto: Niclas Fritzen.

Under ejderskydden häckade endast två gräsänder sommaren 2018. Här ett gråtrutbo strax utanför. Foto: Niclas Fritzen
en, en taigasångare vid nätplatsen 3.10 samt ytterligare tre som fångades och ringmärktes följande dag.

nytt dagsrekord på 91 flyttande nötskrikor. Höstens totalsumma uppgick till 153 individer, vilket också det var fler än alla tidigare års sammanlagda observationer.

Andra intressanta höstobservationer var två till arten obestämda flyttande islommar 4.10 och 10.10, tre (1+2) flyttande skärnäppor 10.10 resp. 14.10, den under höstarna sällsynta ringtrasten vid stranden nedanför den tidigare sjöbevakningsstationen, en taigasångare vid nätplatsen 3.10 samt ytterligare tre som fångades och ringmärktes följande dag.

Skärgårdsfågelinventeringen

OA har sedan år 1996 med några års mellanrum låtit utföra skärgårdsfågelinventeringar i Valsörsarkipelagen för att dokumentera de förändringar som sker i fågelfaunan. Inventeringen utförs numera vart tredje år. Arbetet utgör en fortsättning på den kartläggning som Olavi Hildén inledde på 1950-talet. Undersökningsområdet omfattar ca 80 små öar och skär samt några udदार av Valsörarnas huvudöar. År 2018 utfördes skärgårdsfågelinventeringen i tre etapper från 17.5 till 4.7 av Martti Hario, Ralf Wistbacka, Erik Isakson och Pasi Reunanen. Totalt noterades 2 857 fågelpar fördelat på 36 sådana arter som kan anses vara typiska för fågelskär och andra skärgårdsmiljöer. Under perioden 1996–2004 var parantalet mellan 6 500 och 6 800, varefter det häckande fågelbeståndet har halverats. Antalet häckande fågelpar var år 2018 också något lägre än under perioden 2008–2015. Nedgången i antalet par är anmärkningsvärt stor och beror i huvudsak på att tobisgrissla, fiskmå och ejder minskat kraftigt, den sistnämnda dock med en markant uppgång jämfört med 2015 och den utgör nu den vanligaste andfågeln på Valsörarnas fågelskär. Övriga arter som är på tillbakagång är t.ex. svärta och silltrut, medan bl.a. nykomlingen dvärgmå är ökande. För en utförligare rapport se sidorna 20–40 i detta nummer av OA-Natur.

Kartering av svärta och dess ungrproduktion

Svärtan klassas som starkt hotad (EN) i Finland. På Valsörarna har svärstammen minskat till en tredjedel jämfört med vad den var i slutet av 1970-talet och i början av 1990-talet. År 2016 inledde OA en noggrannare årlig uppföljning av svärta och dess ungrproduktion inom hela Valsörsarkipelagen, och även under de senaste åren har det kunnat skönjas en nedgång i antalet par. I samband med skärgårdsfågelinventeringen 2018 gjorde Erik Isakson en systematisk skild räkning av svärtpar då 89 par och 8 ensamma hanar noterades. Granskningen av ungvullar blev mera sporadiskt gjord i slutet av augusti av Ville Vasko. Inga ungvullar noterades 2018, så ungrproduktionen verkade vara lika obefintlig som åren 2016 och 2017.

Kartering av ejderns kläckningsframgång och utnyttjande av ejderskydd

Ejderen har minskat i Finland och arten klassas nationellt som sårbar (VU). På Valsörarna finns nu omkring en femtedel jämfört med parantalet år 1996 (682 par), men glädjande nog kan vi se en ökning från 2015 (95 par) till 2018 (151 par). År 2017 inledde OA en utförligare uppföljning av ejdern och dess kläckningsframgång på Valsörarna med målsättningen att få bättre kunskap om de faktorer som inverkar på ådornas och avkommans mortalitet på Valsörarna. På sensommaren 2017 placerades också 63 häckningsskydd ut för att möjliggöra örnsäkra boplatser. Sommaren 2018 hade ännu inga av dessa tagits i bruk av ådorna. I maj under skärgårdsfågelkarteringen märktes alla ejderbon ut av Ralf Wistbacka och Martti Hario, och i juni granskades kläckningsframgången samt predation på bona av Erik Isakson. En separat artikel om undersökningen 2018 finns på sidorna 41–47 i detta nummer av OA-Natur.

Fågelholkprojekt

Från tidigare har det på biologiska stationens byggnader funnits 11 konstgjorda bon för hussvalor, av vilka en del har varit i årlig användning. År 2017 testades framgångsrikt fem nya bon av träbetong (för bild se verksamhetsberättelsen i OA-Natur 2018) och i maj 2018 sattes ytterligare 20 stycken upp. Totalt finns alltså 25 nya konstgjorda bon, av vilka tio sitter på byggnaderna vid fyren och 15 vid biologiska stationen samt på byggnader som tidigare tillhörde sjöbevakningsstationen. Därtill sattes år 2018 upp fem fanerhyllor klädda med träbetong, tänkta för ladusvala. Av de nya betongbona för hus-

svalor var åtminstone sex i användning 2018, och därtill en av hyllorna för ladusvala. Det har tidigare spekulerats kring den för hussvalan kvalitetsmässigt dåliga leran på Valsörarna. Ett av de få naturbon som hussvalor byggt på Valsörarna år 2018 (fanns på Björkö båtklubbs bastu) följdes regelbundet med, och hela konstruktionen föll ner en regnig dag i juni. Enligt E. Isakson kändes byggmaterialet sandigt mellan fingrarna och det var troligen enbart ökad luftfuktighet som gjorde att boet föll ner. Vid rengöring av ett av de gamla betongbona våren 2017 visade det sig att det speciellt mellan boet och husväggen fanns en stor mängd övervintrande parasiter i form svalans vägglus (*Oeciacus hirundinis*) samt loppor. Detta är förstås en nackdel som mångåriga konstgjorda boplatser kan föra med sig.

Åren 2016–2017 placerades 64 sjöfågelholkar ut runtom på Valsörarna: 53 för storskrake, sju för knipa och fyra för salskrake. I dessa häckade år 2018 åtminstone 16 storskrakar, en knipa (i storskrakholk), två röstjärtar (salskrakholk) och en sädesärla (salskrakholk).

Fladdermöss

År 2018 var KvarkenBats sjätte år. Projektet undersöker huvudsakligen trollpipistrellens och de andra migrerande fladdermössens flyttrutter i Kvarken genom användning av passivdetektorer som registrerar fladdermössens ultraljud. Projektet omfattar numera även undersökningar om lokala fladdermöss och utvecklande av nya fladdermusholkar. För andra året i rad genomfördes KvarkenBats till delar inom ramen för det gränsöverskridande Interreg Botnia Atlantica-projektet Kvarken flada, ett projekt med delvis överlappande målsättningar och med Forststyrelsen som huvudman (se kvarkenflada.org). Valsörarna och Holmögadd har varit knutpunkter för fladdermusmigrationsstudierna, men även på andra håll runtom i Kvarkens skärgård har passivdetektorer använts. Därtill undersöks inom ramen för Kvarken flada glosjöars och fladors insektproduktion och dennas betydelse för fladdermöss, i synnerhet för migrerande sådana. Käringsund på Valsörarna hör till de utvalda områdena. Niclas Fritzen leder fladdermusprojektet KvarkenBats och är även ansvarsperson för fladdermusdelen av projektet Kvarken flada.

På fladdermusfronten var sommaren 2018 mycket händelserik. För första gången fångades en trollpipistrell även under vårmigrationen (ringmärktes dock inte). En hona hittades 25.5 bakom en fladdermusholk på fyrvaktar-

Svalans vägglus verkar vara vanlig på Valsörarna, kanske en nackdel de konstgjorda mångåriga svalbona för med sig. Foto: Niclas Fritzén.

bostädernas vägg (holkens ingångar var blockerade eftersom den använts för temperaturundersökningar föregående sommar). För första gången noterades trollpipistreller av fladdermusdetektorer också under juli månad på Valsörarna intill fyrområdet där de förekom regelbundet under hela månaden.

Under augusti och september pågick fångst- och ringmärkningsverksamheten från 21 augusti till 26 september med endast en natts avbrott. Totalt ringmärktes 89 fladdermöss på Valsörarna, av vilka 55 var taigafladdermöss, 24 trollpipistreller, 8 nordfladdermöss och 2 vattenfladdermöss. Ytterligare gjordes hela sju kontroller (taigafladdermus 3, nordfladdermus 3 och vattenfladdermus 1) av fladdermöss som ringmärkts höstarna 2015–2017 på Valsörarna. Totalantalet ringförsedda fladdermusindivider som behandlades uppgick således till 96. Fångstverksamheten utfördes av Ville Vasko, Kati Suominen, Eeva-Maria Kyheröinen, Anna Blomberg, Johanna Yliportimo, Hanna Tuominen och Niclas Fritzén. Majoriteten av fladdermössen fångades med harpfälla medan några togs ur öppningsbara holkar eller inuti byggnader.

Fjorton av (de 24) trollpipistrellerna försågs med radiosändare som sänder ut en individuell kod som känns igen av automatiska radiomottagarstationer som varit utplacerade på Valsörarna och på svenska sidan från Holmögadd i norr till Lungön i Härnösand i söder. Mottagarstationen i Valsörarnas fyr indikerar bl.a. hur länge fladdermössen blir kvar på ön samt riktningen då de lämnar Valsörarna, medan mottagarstationen i Holmögadds fyr på svenska sidan registrerar fladdermössen om de flyger över Kvarken via Holmögadd. Enligt preliminära resultat noterades tre av de radiosändarförsedda trollpipistrellerna av mottagarstationen i Holmögadds fyr. Endast ett av trollpipistrellernas daggömslen hittades med hjälp av radiosändarsignalen, bakom en gammal fågelholk på väggen av biologiska stationens lider. Att de kodade radiosändarna sänder ut en signal endast var tionde sekund gör dem mera långlivade men samtidigt försvårar det den exakta lokaliseringen av t.ex. daggömslen.

Utgående från en observation från 2017 av en radiomärkt trollpipistrellhane som på morgonnätterna ropade sociala läten ur en springa i brädfodringen på en byggnad vid fyren, eventuellt för att locka till sig andra individer, gjordes ett experiment med en holkattrapp. Målsättningen var att se om det skulle gå att locka trollpipistreller till öppningsbara holkar och att använda dessa som komplement till fångsten med harpfälla. Holken som planerades och byggdes av Niclas Fritzén hade två åtskilda avdelningar med flygingång och öppningsbara dörrar samt en ultraljudshögtalare i mitten. Högtalaren spelade upp en trollpipistrellhanes läte och aktiverades via en timer några timmar på morgonnatten. Tyvärr påträffades inga fladdermöss i holken och i slutet av perioden tuggade ett får sönder högtalarkabeln. Men experimentet kommer att fortsätta.

Fladdermusholkarna som temperaturförhållandena undersöktes i på Valsörarna 2017 flyttades 2018 till fastlandet där temperaturen under mera extrema förhållanden undersöktes (se detta nummer av OA-Natur s. 16–19). Någon systematisk uppföljning av fladdermöss i denna holktyp har ännu inte gjorts, men på Valsörarna och på fastlandet är det klarlagt att åtminstone taigafldermöss regelbundet använder holkarna som daggömsle under hösten.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det har slagits många fladdermusrekord på Valsörarna år 2018, och Valsörarna har nu utmärkt sig nationellt såväl gällande studier av migrerande fladdermöss som allmän ringmärkningsverksamhet. Totalantalet fladdermusindivider som ringmärkts eller kontrolle-

Ett lodjur hade den 16.3 kommit från södra delen av Lappöarna därifrån det spårades. Lon hade travat målmedvetet med långa steg över Valsörsgloppet, vidare över Storskär och rakt ut på isen mot Sverige. Lon spårades vidare två kilometer ut till sönderbruten is. Lon hade inte gått över till Sverige, utan spårlopan kom tillbaka till Äbbskär där den hade haft sin dagliga för att sen fortsätta ut på isen mot sydväst men vänt innan Hällkallan och kommit tillbaka till Storskär. Därefter förlorades spåren.
Foto: Erik Isakson.

rats av ringmärkare uppgick till 96 (föregående rekord på Valsörarna 64 ind. år 2017) och av dessa är tidigare års återfynd hela sju (föregående rekord 3 ind.). För första gången var även flera av återfynden mer än ett år gamla. Antalet ringmärkta trollpipistreller blev hela 24, vilket inte bara är rekord för Valsörarna (tidigare årsrekord 3 ind.) utan även årsrekord för hela Finland. Totalt har det ringmärkts 31 trollpipistreller på Valsörarna under åren 2015–2018, medan det sammanlagda antalet ringmärkta trollpipistreller på andra håll i Finland under alla år uppgår till endast 20. Automatisk radiotelemetri har nu för första gången använts i Finland för att följa upp migrerande fladdermöss, och med hjälp av denna teknik har de första registreringarna gjorts utomlands av fladdermusindivider som fångats och märkts i Finland (på Valsörarna).

Mårdhund och andra däggdjur

I samarbete med Björkö Jaktvårdsklubb fortsatte bekämpningen av mårdhund på Valsörarna på vårvintern. Under 27.2–3.4, fränsett endast korta avbrott, var Erik Isakson på Valsörarna i syfte att fånga mårdhund samt att spåra däggdjur. Endast en mårdhund gick i fällorna under fällfångsten som pågick

27.3–16.4, trots att två s.k. kanu-fällor användes på de mest strategiska ställena. Orsakerna till den sparsamma fångsten jämfört med föregående år då sju mårhundar fångades på tio dygn, har sannolikt att göra med att det verkade förekomma färre mårhundar på Valsörarna men även med det faktum att fällorna hade fått hundurinstänk på sig under förvaringen. Detta gjorde uppenbarligen att mårhundarna inte vågade komma i närheten av dem. Under övrig snöspårning kan nämnas spår av två vitsvanshjortar (hjortarna observerades även senare under sommaren) samt spår av ett lodjur som tagit sig ända ut till Valsörarna den 16.3 (se bild på föregående sida).

Vresrosbekämpning

Vresrosen är en främmande invasiv art och den långsiktiga målsättningen är att få bort den helt från Valsörarna, detta främst genom den arbetsdryga utmattningsmetoden som går ut på att man upprepade gånger avlövar buskarna för hand. För fältarbetet ansvarar Lise-Lotte Flemming. Bekämpningen av vresrosen utfördes av sex personer under en dag i slutet av juli på Lilla Långbådan, där de yttersta delarna nu börjar vara ganska fria från vresros. Flera buskar som förra sommaren såg döda ut hade dessvärre producerat nya rotskott inne i busken eller en bit ifrån. Kemisk behandling med glyfosat testades även på några buskar, främst sådana som inte bekämpats tidigare, för att se hur effektiv denna behandling är.

Stationstalko

Ett tvådagars stationstalko med sju deltagare ordades i juli då Livbärgarskjulets restaurering fortsatte. Sydgaveln och västväggen rödmyllades efter att en del av fasadbräderna och lockläktarna förnyats. Nätplatsen, d.v.s. platsen där pärlugglor fångas på hösten, inhägnades med ett permanent 1,2 meter högt metallstängsel på nästan 100 meter för att förhindra att rävar och mårhundar patrullerar fågelnäten. Stationsbyggnaden och bastubyggnaden städades också grundligt under talkot.

Övrigt

Elförsörjningssystemet på stationen kompletterades på hösten med två nya större solpaneler ($2 \times 140 \text{ W}$) som placerades på vindkraftsverkets stolpe där de är solexponerade hela dagen. De mindre solpanelerna ($2 \times 85 \text{ W}$) som fun-

nits på stationens sydvägg, där de beskuggats på morgonen av verandan och på eftermiddagen av en rönne, kunde monteras ner och användas för andra ändamål. Med vindkraftverket och de nya solpanelerna torde stationen nu vara självförsörjande på förnybar el även under senhösten. Uggleattrapperna, d.v.s. en förstärkarförsedd mp3-spelare kopplad till ett bilbatteri och en extern högtalare som spelar upp ugglelåten för att locka ugglorna till fångstnäten, försågs nu med varsin solpanel, vilket innebar att attrappernas tunga batterier inte längre behöver bäras upp till stationen för laddning dagtid. Stationens och bastubyggnadens skorstenar sotades 31.8, och därefter försågs bastuskorstenen med en skorstenshatt.

Publikationer och rapporter år 2018 med anknytning till verksamheten på Valsörarna

- Fritzén, N. & Hägg, J. 2018: Valsörarnas biologiska station – verksamhetsberättelse för år 2017. — OA-Natur 20: 3–12.
- Fritzén, N. R. 2018: Färgens inverkan på temperaturen i fladdermusholkar i två habitat på Valsörarna. — OA-Natur 20: 13–17.
- Wistbacka, R., Hario, M., Isakson, E. & Reunanen, P. 2018: Inventering av fågelfaunan på Valsörarna år 2018. 37 s. (opublicerad rapport.)
- Hägg, J. 2018: Valassaarten lintuasema – Miehitys ja havainnot 2017. 16 s. (opublicerad rapport)
- Wistbacka, R., Isakson, E. & Reunanen, P. 2018: Kartering av ejderns kläckningsframgång på Valsörarna år 2017. — OA-Natur 20: 26–32.
- Wistbacka, R., Isakson, E. & Reunanen, P. 2018: Kartering av svärtan och dess unproduktion på Valsörarna år 2017. — OA-Natur 20: 18–25.

Biologiska stationen är nu självförsörjande med förnybara energilösningar i form av en vertikal vindturbin och två stora solpaneler. Foto: Niclas Fritzén.